

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Ярошинська Олена Олександрівна, канд. пед. наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У сучасних умовах дедалі стає зрозумілішим, що модернізація системи освіти та всього суспільства залежить від якості та дієвості педагогічної освіти. Її відродження сьогодні відбувається на теренах професійної занедбаності педагогічних навчальних закладів України. Призначені для підготовки вчителів та інших педагогічних працівників, ці заклади втрачають свій профіль. Педагоги та науковці причини цього явища визначають так: дефіцит гуманітарних закладів і необхідність виживання в 90-х роках ХХ століття на фоні «масовизації» вищої освіти зумовили перепрофілізацію педагогічних вищих навчальних закладів – із центрів підготовки кадрів для шкіл вони перетворилися на загальногуманітарні навчальні заклади.

Окрім проблеми втрати професійного призначення даних закладів актуальними залишаються питання престижу педагогічної професії, якісної педагогічної підготовки та сформованості дієвого освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу.

Одним із шляхів розв'язання усіх цих проблем визначено упорядкування мережі вищих навчальних закладів, що готують педагогів, яка склала б основу ефективної системи підготовки вчителів з урахуванням реальної потреби в них, їхньої мобільності, демографічної ситуації. Нагальним завданням визначено проведення кардинальної реструктуризації системи педагогічної підготовки, вирізнення з існуючих навчальних закладів тих, що мають ефективне освітнє середовище спрямоване на розв'язання поставлених суспільством і часом замовлень на професійно-зрілих та компетентних учителів нового інноваційного типу.

Тому, відповідно до сучасних вимог, на перший план постає проблема створення дієвого освітнього середовища професійної підготовки майбутнього вчителя. Для її розв'язання є необхідним створення механізму реальних змін в

педагогічній освіті, зокрема, розроблення загальної стратегії проектування освітнього середовища професійної підготовки, яке б спонукало до включення кожного майбутнього педагога до самостійного, особистісно-зорієнтованого процесу професійного розвитку. Це значною мірою стосується підготовки вчителів початкової школи, адже їхні компетенції, якості, що формуються в умовах навчання у вищій школі, зокрема динамізм, креативність, конструктивність, надалі стимулюватимуть становлення аналогічних якостей особистості молодшого школяра і є підґрунтям подальшого ступеневого шкільного навчання. Водночас, в умовах затвердження та впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти необхідно здійснити значну організаційну і наукову діяльність щодо підготовки майбутніх учителів першої ланки освіти до поетапного впровадження Державного стандарту в межах держави.

Оскільки в кінці ХХ століття виникла необхідність зміни сталої, традиційної «знанєвої» парадигми і переходу до гуманістичної, особистісно-орієнтованої, то в процесі реформування виникла проблема методологічного обґрунтування і методичного забезпечення професійної освіти як системи, що дозволяє майбутньому фахівцеві вибирати і моделювати власну освітню траєкторію. Саме середовищно орієнтований підхід дозволяє перенести акцент у діяльності викладача з активного педагогічного впливу на особистість студента в контекст формування «освітнього середовища» в якому відбувається його професійне становлення. При такій організації навчання включаються механізми внутрішньої активності студента у взаємодіях із усіма компонентами середовища. Чим більше і повніше особистість використовує можливості середовища, тим успішніше відбувається її вільний і активний саморозвиток.

Зважаючи на це, актуальним постає питання обґрунтування засад освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Водночас, аналіз існуючих праць щодо окресленої проблеми показує наявність різноманітних, часто протилежних підходів, і разом з тим, однобічну спрямованість та відсутність системності досліджень.

Важливою в контексті нашого дослідження є думка багатьох науковців і

зокрема І. Шендрика, що середовище (освітнє, виховне і т.д.) складається не само по собі і не на основі рекомендацій або побажань, для його виникнення необхідна спеціально організована діяльність, зокрема педагогічна, ефективність якої є лише за умови її проектування [1, 68]. А тому, виникає потреба цілеспрямованого, усвідомленого підходу до дослідження стратегії професійної підготовки майбутніх учителів на основі розробки інноваційного проекту її освітнього середовища у вищій школі. Педагогічне проектування дасть змогу забезпечити перехід наявного стану професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів на якісно новий рівень, оптимізувати його зміст, організацію і керування ним.

Водночас, здійснення проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутнього вчителя потребує врахування особливостей соціально-педагогічної діяльності в Україні, має базуватися на цінностях професійної діяльності, інноваційних технологіях професійної підготовки відповідно до вітчизняних та світових стандартів, тенденцій інтеграції в світовий освітній простір, повинно мати випереджувальний характер. Технологія проектування освітнього середовища професійної підготовки педагогів передбачає єдність, взаємозумовленість, наступність усіх функцій та структурних компонентів, що її формують. Її неперервність є необхідною умовою розширення і поглиблення професійної підготовки, забезпечення можливості постійного переходу фахівця на новий, вищий рівень професійної компетентності.

Здійснення дослідження на основі таких концептуальних підходів, на нашу думку, дасть змогу спроектувати освітнє середовище професійної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти як багатовимірне педагогічне явище, яке водночас є складовою освітнього простору вузу, а також усієї системи педагогічної освіти.

Література

1. Шендрик И. Г. Образовательное пространство субъекта и его проектирование / И. Г. Шендрик. – М. : АПКиПРО, 2003. – 156 с.; – ISBN 5-8429-0097-1.